

NA CO SE PTÁT PAMĚTNÍKA

metodický list

Anotace

Aktivita bezprostředně před setkáním s pamětníkem, o kterém během aktivity žáci zjistí základní informace (životní data, případně významné události, které zažil). Žáci si v aktivitě vyzkoušejí, jaké otázky při rozhovoru fungují, jak lze rozpovídat nemluvného pamětníka, zjistí, co je při povídání s pamětníkem zajímavá, a v týmu si sestavují otázky, které by chtěli pamětníkovi položit.

Vzdělávací cíle

- Žáci se připravují na setkání s pamětníkem a natáčení rozhovoru s ním.
- Žáci si sepíší, na co se chtějí pamětníka zeptat.
- Žáci si vyzkoušejí, že je výhodné pokládat otevřené otázky.

Cílová skupina

Žáci 8. a 9. tříd ZŠ

Kompetence

Sociální a občanské schopnosti, komunikace v mateřském jazyce, kulturní povědomí a vyjádření

Časová dotace

45 min

Pomůcky

Pracovní list a stručný medailon pamětníka, psací potřeby, tabule / flipchart, fixy

Postup

1. V evokační části položte žákům otázku: Jak dosáhnete toho, aby pamětník vyprávěl, co vás zajímá? Formou brainstormingu sbírejte nápady a zapisujte je na tabuli/flipchart.
2. V části uvědomění rozdejte žákům stručný medailon pamětníka se základními životními daty a také pracovní list.

Pro účely aktivity je potřeba, abyste pro žáky připravili krátký medailon pamětníka. Nemusí být dlouhý, stačí jedna normostrana A4 nebo o něco méně. Medailon by měl obsahovat základní životní data, popis významných životních událostí a časové údaje, kdy se staly.

NA CO SE PTÁT PAMĚTNÍKA

metodický list

Když se připravujete na rozhovor s pamětníkem, je dobré řídit se těmito zásadami:

- Znát dopředu v hrubých obrysech pamětníkův životopis.
- Probrat jej se žáky před návštěvou a pomoci jim s přípravou otázek (i když je pak třeba nevyužijí).
- Vytipovat zásadní body v pamětníkově životě a na ně směřovat otázky, ale vždy zaznamenat i to, co těmto momentům předcházelo a co následovalo.

3. Po přečtení medailonku si žáci samostatně vyplní tabulku v pracovním listu (případně si takovou tabulku mohou sami vytvořit do svých projektových portfolií).

Vyzvěte žáky, aby si do levého sloupce tabulky zapsali co nejvíce událostí z pamětníkova života. Ať také počítají a domýšlejí: Kdy chodil pamětník do základní školy? Kdy byl plnoletý? Kdy mu bylo 30, 40, 50...?

Nyní je vyzvěte, aby využili své paměti, svých poznámek, učebnic a jiných zdrojů informací a do pravého sloupce tabulky zapsali události tzv. „velkých dějin“. Nemusí jít pouze o notoricky známé události, jako je druhá světová válka, byť by tam neměly chybět.

Sdílejte společně informace z tabulky.

4. Poté si každý sám sestaví otázky, které by chtěl pamětníkovi položit (stačí 4–5 otázek), prostor na sepsání otázek je v pracovním listu Na co se ptát pamětníka.

Následně postupujte metodou sněhové koule: sestavte z žáků dvojice, žáci si během stanovené časové lhůty (5–7 minut) ve dvojicích pročtou otázky, které si sestavili, a vyberou společně takové, které jim přijdou užitečné, případně formulují společně nové. Po uplynutí časové lhůty udělají žáci trojice a postupují stejným způsobem. Na závěr předčítají trojice nahlas otázky, které si připravily a které mají zapsané ve svých pracovních listech.

Následně nechte žáky ve trojicích projít část pracovního listu, která se věnuje shrnutí otázek: žáci si ověřují, že jim sestavené otázky pomohou dozvědět se následující:

- Vědí, kde a kdy se pamětník narodil.
- Mají informace o jeho dětství.
- Pamětník popsal událost, která se výrazným způsobem odrazila v jeho životě – žáci vědí, kdy se událost odehrála, jakou roli v ní hrál pamětník, koho se také týkala, co hrálo v události důležitou roli, jaké byly její důsledky pro pamětníka.
- Žáci dokážou popsat důležité události pamětníkova života s podrobnostmi – proč si na událost pamatuje, jak ji prožíval, jaké pocity v něm zůstaly dodnes.
- Pokud je to potřeba, nechť si žáci doplní svůj seznam otázek o další.

NA CO SE PTÁT PAMĚTNÍKA

metodický list

5. V následující části si žáci zkusí odpovědět na uzavřenou a otevřenou otázku z pracovního listu a zdůvodnit si, v čem spočívá výhoda kladení otevřených otázek při rozhovoru. Nejprve nechtě si žáci zodpoví dvě otázky z pracovního listu, poté vedte diskuzi nad výhodami otevřených otázek a případně nechte žáky vymýšlet další dvojice otevřených a uzavřených otázek. Mají ve svém seznamu otázek otázky otevřené?
6. Někdy se stane, že pamětník není výřečný, odpovídá jedním slovem nebo často používá odpověď „Nevím“. Zamyslete se s žáky nad tím, jak pomoci takovému pamětníkovi rozprávět se. Využijte pracovní list. V pracovním listu žáci naleznou seznam otázek, které jim mohou pomoci pamětníka rozprávět. Seznam mohou využít podle vlastního uvážení a situace a samozřejmě ho mohou doplnit o otázky vlastní.

A tady najdete pár tipů na otázky, které vám pomohou pamětníka rozprávět, nastolit příjemnou náladu a takzvaně prolomit ledy:

- *O čem v poslední době přemýšlíte?*
- *Jaké je vaše největší přání?*
- *Jaký byl přelomový okamžik vašeho života?*
- *Kdy jste byl na sebe hrdý?*
- *Co byla ta nejhezčí věc, která vás v životě potkala?*
- *Co byla ta nejlepší věc, kterou jste v životě udělal?*
- *Na co v životě nikdy nezapomenete?*
- *Na koho v životě nikdy nezapomenete?*
- *Kdo vás v životě ovlivnil a jak?*
- *Kdybyste byl učitel, co byste děti učil a proč?*
- *Co bylo pro vás v životě nejzajímavější?*
- *Kdo vám v životě nejvíce pomohl? Při jaké příležitosti?*
- *Kdy jste byl v životě nejšťastnější?*
- *Co jste se v životě naučil?*
- *Co vám v životě dodávalo odvahu?*
- *Kdy jste se v životě nejvíce nasmál?*
- *Kdy jste měl v životě největší strach?*
- *Chtěl byste ve svém životě udělat něco jinak?*
- *Co byste chtěl vzkázat mladým lidem?*

A určitě sami přijdete na mnoho dalších věcí, na které byste se chtěli zeptat...

7. Ved'te s žáky reflexi: Co při aktivitě zjistili? O čem budou přemýšlet před natáčením? Co je dobré vzít si s sebou?

